

5. Program:

Izobraževanje strokovnih delavcev na področju
vzgoje in izobraževanja za delo z osebami s
spektroavtistično motnjo

Projekt:

Usposabljanje strokovnih delavcev za uspešno vključevanje otrok in
mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje 2008-
2011

TEACCH

Treatment and Education of Autistic and related Children Communication Handicap

Schopler E., Mesibov G.B.
Od 1960 - do danes

TEACCH

- Zelo strukturirani programi bazirani na vizualno kognitivni podpori - temeljijo na principih uporabne vedenjske analize
- Stroga struktura, doslednost in univerzalnost uporabe, tj. ni mogoče je samo delno izvajati (koristiti); **(NE samo v nekem delu, samo za nekoga, samo občasno, samo z nekom)**
- Individualizirani programi bazirani na specifični precizni oceni (psiho-edukacijski profil)
- Namenjena vsem starostim in nivojem potrebne podpore (nivo motnje)

Oblike kliničnih uslug TEACCH programa

- Diagnostika
- Zgodnja intervencija
- Izobraževanje staršev
- Individualno svetovanje
- Skupine za socialne veščine
- Skupine staršev
- Svetovanje v šolah, stanovanju, zaposlovanju

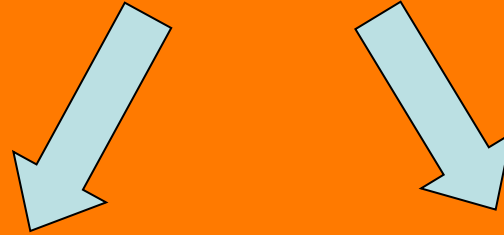

CILJI

- Maksimalno dvigniti kvaliteto življenja
- Maksimalno razviti funkcionalne sposobnosti za neodvisno življenje v skupnosti

CILJI SE DOSEGAJO

Spodbujanje individualne kompetence skozi razvijanje veščin

Prilagajanjem okolja na način, da se upoštevajo karakteristike oseb z MAS (potrebe) in njihove močne strani, s čimer se kompenzirajo težave

...

Filozofija TEACCH pristopa

- “Deficit” se smatra kot *različnost*,
- Usmerjenost na močne strani in interese
- Stanje in ne bolezen, narava *avtizma*,

Analogija avtizma kot kulture ti. *kultura avtizma*:

- pomembnost razumevanja različnosti
- poudarjen primeren pristop potrebam, naravi oseb z MAS.

(Org. Emphaze culturaly sensitive approach”)

Filozofija TEACCH pristopa

Temelji na:

- **Močnih straneh in interesih**
- **Sodelovanje s starši**
 - najboljša podpora za otroke z MAS je rezultat dobrega sodelovanja staršev in strokovnjaka
 - starš je ekspert za poznavanje svojega otroka
 - Strokovnjak je ekspert za avtizem in tretman
 - s skupnim nastopom, znanjem in izkušnjami se dopolnjujeta v optimalni podpori otroku z MAS
- Sodelovanje je dolgotrajno in temelji na stalnem sodelovanju in zaupanju - obojestranskim

Filozofija TEACH pristopa

- Kurikulum
- Poznavanje avtizma
- Delo z družino
- Strukturirano poučevanje
- Komunikacija
- Socializacija in prosti čas
- Delovno usposabljanje in vedenje

Principi TEACCH programa

- Maksimalno prilagojen karakteristikam mišljenja in učenja oseba z MAS
 - omogoča anticipiranje (predvidevanje) in “razumevanje” redosleda dogodkov
 - spoštuje potrebo po rutini (čvrsta struktura)
 - zagotavlja uspešnost (nemogoče je narediti napako),
 - neobstajanje “praznega hoda”

Principi TEACCH programa

- ✘ Organizacija okolja(pogojev), ki naj bo mirna, urejena in predvidljiva
- ✘ Nudi vizualno podporo
- ✘ Koristi rutino, da bi se vzpodbujal občutek znanega in občutek varnosti
- ✘ Uporablja posebne (ozke interese) kot motivacijo za vključevanje in istočasno za razširitev njihovih interesov
- ✘ Usmerjenost na razvijanje samostojnosti, neodvisnosti

Principi TEACCH programa

- Uporablja pristop, ki najboljše razvija veščine otrok in odraslih oseb z MAS in njihovih staršev na način, da prepoznavajo, razume in sprejme odstopanja, ki jih prinaša avtizem (deficit-težavo)

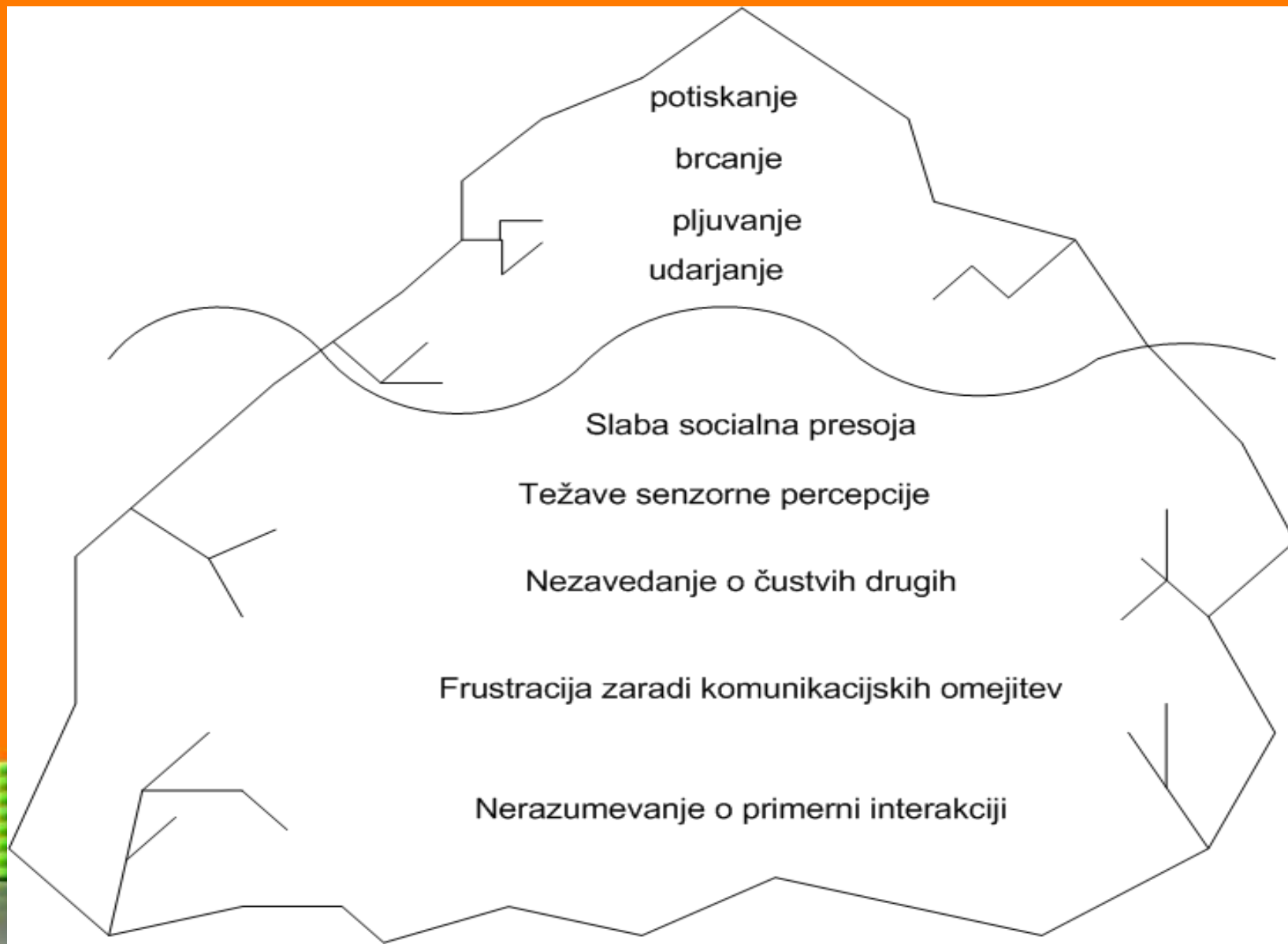

Principi TEACCH programa

- Uporaba močnih strani, da bi svet postal bolj predvidljiv:
- Zmanjša se zmedenost
- Povečuje se samostojnost
- Preprečijo in ublažijo se problemi vedenja
- Poveča se fleksibilnost

Preventivni pristop za nezaželjene oblike vedenja

Principi TEACCH programa

✘ INDIVIDUALIZACIJA (osebni program)

Rutina preverjanja urnika

Vizualna navodila

Dolžina (obseg časa urnika)

Organizacijske sekvence

Manipulacija, način uporabe navodil iz urnika

✘ FUNKCIONALNOST PODUČAVANJA

- neposredno povezovanje vedenja s situacijo ali kontekstom v katerem se mora pojavljati

- učiti , kar je odraz potrebe in okoliščin v katerih otrok živi, to kar je funkcionalno

Principi TEACCH programa

- SITUACIJSKO UČENJE - učenje v naravnih pogojih, učenje komunikacije z razumevanjem, ustvarjanje primernih pogojev za vzpodbujanje stvarne motivacije (naravne)
- KORIŠČENJE ALTERNATIVNIH OBLIK KOMUNIKACIJE - geste, slikovni jezik, pisne oznake, ne inzistiramo na govoru, inzistiramo na komunikaciji

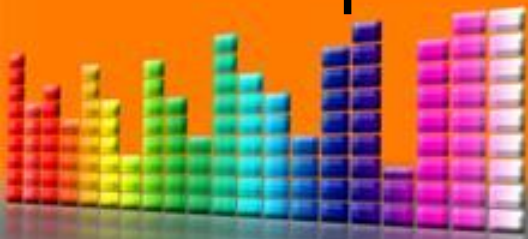
POZOR!!!!!!!!!!!!!!

Pri oblikovanju individualiziranega urnika in delovnega sistema, moramo upoštevati idejo, da ga oseba lahko uporablja in realizira tudi na svoj “najslabši dan”!!!

PROGRAMSKA PODROČJA

- Organizacija, samostojnost, stil učenja
- Komunikacija / jezik
- Samostojnost v vsakodnevnih veščinah (skrb o sebi / gospodinjstvo)
- Delovno usposabljanje
- Socialna interakcija, prosti čas, rekreacija
- Adaptivno vedenje

Organizacija, samostojnost in stil učenja

- To so cilji in vsebine, ki so lahko sestavni del vsakega programskega področja, ki so neločljivi in ki so bistvo filozofije, principa TEACCH-a

Komunikacija

- ✘ Za osebe z nerazvitim govorom - sistem slikovnih kartic, komunikacijska plošča, knjižica, sistem kartic z besedami, pojmi, redkeje znakovni jezik
- ✘ Za osebe z razvitim govorom – povečevanje nivoja komunikacije in socialne kompetentnosti /sprejemljivosti (funkcionalnost komunikacije)

Vsakodnevne veščine

Permanentno poučevanje funkcionalnih veščin potrebnih za samostojost v vsakodnevnem življenju: skrb zase / gospodinjska opravila

DELOVNO USPOSABLJANJE

- Poudarek je na razvijanju primernih delovnih navad in modelov vedenja pred usvajanjem specifičnih delovnih veščin
- Delovno usposabljanje za različne stopnje in oblike podpornih oblik zaposlovanja

Socialni odnosi – prosti čas

- ✘ Dvig ravni pozornosti
- ✘ Dvig ravni socialne kompetence
- ✘ Usvajanje veščin socialne interakcije
- ✘ Razumejevanje pravil in norm vedenja
- ✘ Programirano preživljanje prostega časa, učenje veščin, ki jim omogočajo vključevanje v skupnost.

Adaptivno vedenje

- Odpravljanje, zmanjševanje in preprečevanje nezaželenih oblik vedenja (agresija, avtoagresija, stereotipije, rituali, hiperaktivnost)

Ob uporabi podpore okolja in bihevioralnega pristopa

Evalvacija programa

- Spremljanje programa:*
 - Dnevno spremljanje programa - kreirati Liste za spremljanje usvojenosti naloge - dnevni protokol (namesto priprav; dopolnitev ali sestavni del dnevnika)

**PEP - R, AAPEP – so dobri za inicialnu ocenu, ter kot temelj individualiziranega (pol) letnega programa*

